

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.

Za Jugoslavijo

četrletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—

Pozamezna številka 10 grošev.

Materni jezik, materna beseda ...

Celovška „Freie Stimmen“ je prinesla v številki 166 z dne 21. julija razpravo o materinem jeziku. Ker bo taista zanimala tudi naše bralce, jo prinašamo v prestavi.

„Ljubezen do našega jezika vsesavamo že z maternim mlekom. Kot otroci smo čuli ta jezik, vsaka ljuba beseda nam je bila govornjena v njem. Li je potem čudno, da mi ta jezik ljubimo, da je postal del našega bitja, tako nerazdružljivo zvezan z nami kot naše misli? Če hočemo izraziti svoje misli pismeno ali ustmeno, rabimo jezik, to je naše orodje, naše pravo sredstvo izražanja. Naš materni jezik je naša duševna last. Tuj jezik nam ne more ali vsaj redko more biti isti. Lahko ga sicer govorimo, moremo ga celo občudovati, a ljubiti pač moremo samo naš materni jezik, naš lastni prirojeni nam jezik.“

Naš jezik nam je poln življenja, poln sile, more se razvijati in sliči osebnosti. Izraziti more bistvo in značaj najrazličnejših rodov; narodna kultura se izobliči v jeziku, in če se potrudimo, da se živimo v smisel in pomen tudi naše vsakdanje govornice, stojimo začudeni pred čudežnim svetom soglasja, kot bi se nam odkrile izredne tajnosti.

Svojo materno govornico ne moremo nikdar dovolj ljubiti. Ona je, ki nas druži z našimi predniki, ki so govorili v taisti besedi svojim sosedom; iste ljubeznive besede, ki jih izmenjavamo danes mi, so govorili tako in drugače že pred stoletji. V pesmih in pravljicah nam je posredovala naša govornica vse bogate misli preteklega časa, ter nam pripovedovala o njenih velikih in ponosnih delih. Kaj bi bili mi brez našega jezika?

Nekaj izrednega je v besedah naše govornice. Saj enačijo mehurčkom, katerim je moral vdahniti vsebino šele človeški duh. Vidimo, da se dogaja ta čudež dan na dan. Kako polne navdušenja morejo biti besede velikega govornika, kako topel in globok more biti izrek, samo ker ga rabi velik in globok človek!

Ravno zato pa bi morali mi vsi našo materno govornico spoštovati. V šolah nai bi bilo najvažnejše, da se učence uči ljubezni do njihove matere govornice. Površno govorjenje je greh nad velikim duhom jezika. Potruditi se moramo, da pripomoremo govornici tudi v vsakdanji besedi do njihove pravice. Krivično je govoriti tako, da se požirajo cele vrste črk; tudi naj se v lepem govoru skuša zabraniti vsem poizkusom narečja oskrumjenje naše govornice. Mi otroci dežele imamo dolžnost, da govorimo deželni jezik čisto in dobro. Izgubiti se moramo tudi rabljenja že obrabljenih besed. Če se potrudimo, bomo videli, da imamo za vsak pojem številne izraze, ki so nam vsi na razpolago. Instrument govornice ne smemo igrati samo na eni struni, porabiti se morajo vsi registri. Grdih in slabih izrazov v našem jeziku ne smemo trpeti. Da more tuja beseda kaziti, smo že opetovano naglasili; vedno se moramo kolikor mogoče potruditi, da nadomestimo tujke z dobro prestavo. Vedno bo to mogoče in dokazano je, da učinkuje tak stavek bistveno enotnejše, ker se vanj ni utihotapila nobena nepotrebna tujka.

Če vidimo lepo oblečeno žensko, smo vsi presenečeni, ko ti odpre usta. Če ti toliko skrbi za svojo zunanost, bi li ne bilo prav, da bi se potrudila tudi za dober vtis pri svojem govorjenju. Gotovo ni prav lahka v začetku

skrb nase in svojo govornico, če se pogovarjamo; s časom pa postane ta skrb navada in končno človek niti ne moreš več rabiti grdih navadnih izrazov, oziroma ne moreš govoriti nepravilnega in nelepega jezika. Tu je polje, ki nudi vsem možem in ženam še velike možnosti. Osvojite si svojo materno govornico— vedno lepša namreč bo, čim več storite sami za njo!“

Ali niso te besede trd očitke onim, ki se hočejo ponašati s tem, da vpletajo v našo domačo govornico kolikor mogoče veliko tujih nemških besed? Gotovo je ta razprava beseda treznega Nemca in morda nas bo podpiral v naši težnji, da ohranimo svojo domačo govornico čisto in nepokvarjeno.

Občni zbor kmečke bolniške blagajne.

Šestič so se zbrali dne 21. julija v Celovcu delegati bolniške blagajne, da slišijo poročilo o poslovnem letu 1928 ter zavzamejo k temu svoje stališče. Predsednik Plasch iz Žihpolj je uvodoma ugotovil, da se je bolniško zavarovanje poslovanje med kmečkim ljudstvom vživelo in da večina posestnikov in poslov upošteva postavne določbe. Slučaji, da se opustijo prijave in odjave poslov, so se lansko leto zelo zmanjšali in redke so bile reklamacije, ki so izvirale iz načelnega nasprotstva proti zavarovanju. Da se kmečko ljudstvo zanima za poslovske zavarovanje in da izpolnjuje tozadevne postavne določbe, je razvidno iz dela, ki je nastalo ob začetku novega leta, ko je stopila v veljavo nova postava o poslovskem zavarovanju. Zahtevala so se pojasnila o prijavi, višini prispevkov, načinu oprostitve družinskih članov, načinu in višini bolniških dajatev, rentah itd. Blagajna je po možnosti ustrezala željam kmečkega ljudstva ter prezrla včasih celo postavne določbe. Tako se je n. pr. v preteklem letu odpisalo okrog 58.000 S predpisanih prispevkov, ki bi jih morali posestniki plačati na podlagi postave, kar pa ni bilo v skladu s čutom pravičnosti. Kmet ni navajen pisarniškega dela in v preobilici svojega dela ter svojih skrbi lahko pozabi na eno ali drugo dolžnost, na prijavo ali odjavo.

Lanskoletno blagajniško stanje je bilo izmed vseh let najslabše. Kljub temu, da so se v letu 1928 zvišali prispevki v I. razredu od 20 na 35 g in v 2. od 35 na 45 g, je zaključilo leto z 80.000 S primanjkljaja. Prispevki v višini 753.000 S niso krili niti dajatev, ki jih mora blagajna izplačevati in ki so znašale 767.000 S. Od dajatev zavzemajo najvišjo postojanko zdravniški stroški z 296.000 S, potem bolniška podpora (Krankengeld) z 177.000 S, zdravila z 135.000 S in oskrba v bolnicah z 107.000 S. Primanjkljaj se je kril iz rezervnega sklada, ki je sedaj skoro popolnoma izčrpan. Upravni stroški v višini 160.000 S so absolutno sicer nekoliko višji, to pa vsled predpriprav za novo zavarovanje.

Po blagajniškem poročilu se je sprejel predlog odbora, da se vpelje izreden fond, iz katerega se naj krijejo stroški za zdravljenje po roku, do katerega je blagajna obvezna, ter za nadaljno pomoč bolnim in delanezmožnim poslom. Od 1. julija t. l. naprej se bo torej predpisal tudi prispevek v izredni sklad, ki znaša za vsako zavarovano osebo 2 g na teden.

Nekateri delegati so ugovarjali proti izredno visokim zdravniškim stroškom in naglašali, da zdravniki blagajno izrabljajo. Na te ugovore je odgovoril g. Mikula, vodja bolniške

blagajne, da lajik v marsikaterem slučaju ne more presoditi, ali je zdravniška pomoč potrebna in, kako dolgo je treba zdraviti. Poleg tega blagajna nasproti strogo organiziranemu zdravniškemu stanju ne more nastopiti s tisto silo, s katero bi se moglo upati na izboljšanje položaja. — Naša slovenska zdravnikova gg. dr. Petek in dr. Jug pri tem ne prideta v poštev, ker do danes s kmečko bolniško blagajno še nista v pogodbenem razmerju. Temu se moramo čuditi!

POLITIČNI PREGLED

Avstrija. Po Dunavu je prišlo v Linc 10 zabojev, v katerih bi imeli biti stekleni predmeti. Pri prekladanju je padel en zaboj na tla in iz njega so se vsuli patroni. Naboji so se našli tudi v vseh drugih zabojih, skupaj 15.000 komadov. Prevzeti bi jih moral knez Rüdiger Starhemberg, ki je dobil 3 tedne prej tudi že 3 zaboje. Municija je bila namenjena za Heimwehr, katere voditelj je postal Starhemberg. — Zvezni kanclar Streeruwitz se je v Plznu na Češkoslovaškem sestal z dr. Benešem. Sestanek je služil medsebojnemu spoznavanju. Razpravljalo se je na njem predvsem o gospodarskih vprašanjih, o carinah, panevropskem gibanju, haaški konferenci, reparacijah, izpraznitvi Porenja in o priključitvi. — Na zborovanju Heimatschutza na Dunaju je govoril dr. Steidle, da hoče Heimatschutz tako spremembo ustave, da bo res narod vladal, in vlado, ki bo imela oblast. Če ne pojde zlepa, pa bo Heimatschutz to izsilil. Zopet samo nasilstvo!

Pred zasedanjem Društva narodov. Tajništvo Društva narodov je objavilo dnevni red 56. zasedanja Sveta Društva narodov, ki se bo pričelo 30. avgusta pod predsedstvom perzijskega delegata. Tačasni dnevni red vsebuje 12 različnih vprašanj, ki so večinoma gospodarskega značaja. Tako bo Svet Društva narodov obravnaval svetovno krizo v sladkorni in premogovni industriji, vprašanje mednarodnih kartelov, odstranitev carinskih meja, razorožitev itd. Poleg tega se bo bavil Svet tudi z vprašanjem madžarskih optantov v Romuniji, o katerem ni bilo mogoče doseči sporazuma na madžarsko-romunski optantski konferenci, ki se je vršila pred nekaj meseci na Dunaju. Poleg tega bo treba voliti tri nove stalne člane, ker izstopijo Čile, Poljska in Romunska. Za zastopnika Male antante pride na mesto Romunske gotovo zastopnik Jugoslavije. Govorilo se bo o tem, kako je tolmačiti Kelloggovo pogodbo, kako je zavarovati mir v slučaju političnih kriz, o Panevropi in mednarodnem pravu. Razen tega bo obravnaval Svet še nekatera manjšinska vprašanja, v prvi vrsti pritožbe nemške narodne manjšine iz Gornje Šlezije, skupno z nemško pritožbo proti poljski vladi radi likvidacije imetja nemških narodnih manjšin.

Med Jugoslavijo in Bolgarsko ne pride do miru. Medsebojni spori so se reševali sicer pred letom v Pirotu, odkoder izvirajo pirotski protokoli, vendar ti sporazumi niso dobili zakonite veljave. Jugoslavija je namreč zahtevala obmejni pas 10 km, iz katerega bi morali izginiti vsi komitaši in sumljivi ljudje. Tako bi se mogli prepričati neprestani komitaški vpadi na jugoslovansko ozemlje. Tega Bolgari niso hoteli sprejeti. Mogoče vsled tega, ker med nobeno državo kaj takšnega ni. Uprli so se tudi jugoslovanskemu predlogu, po katerem naj bi dvolastništvo prenehalo: kar ima kateri posest-

nik ob meji zemlje v sosedni državi, se mu odvzame, zato pa dobi v lastni državi drugo zemljo. To bi veljalo seveda za obojestranske dvovlastnike. Sporazum je ostal na papirju in pričelo se je razmotrivati o tem, na kateri strani leži krivda, ker velesile, posebno Francoska in Angleška s pravih nezadovoljstvom opazujejo bratski preprič, ki Balkanu ne da tako zaželjenega miru. Bolgarski zunanji minister Burow je nastopil potovanje in hotel prepričati evropske države, da je krivda na strani Jugoslavije. Po časnikarskih vesteh pa se mu to menda ni posrečilo. Nastal je v zadnjem času nov spor. Bolgarska vlada je pomilostila generala Žekova, ki je dal med vojno ukaz, da se morajo pomoriti in postreliti vsi srbski izobraženci, ker so oni tako narodno zavedni, da vsled njih ni mogoče premagati srbskega odpora. Žekov je potemtakem najhujši morilec. Jugoslovanska vlada je protestirala proti temu, da bi se Žekova pomilostilo, ker ni navaden vojni krivec. Odgovor na noto je bil, da je to notranja zadeva Bolgarske. Dobro voljo za sporazum je Jugoslavija ponovno dokumentirala s tem, da je predlagala Bolgarski nova pogajanja. Bolgarska vlada predlaga v odgovoru, da se sprejme pirotski sporazum vsaj začasno in da se pogajanja o visečih vprašanjih nadaljujejo. Glede dvovlastnikov pa naj bi se imenovala mešana komisija.

Reparacijska konferenca v Haagu. Težko se je dal doseči sporazum med zavezniki glede kraja, v katerem naj bi se vršila reparacijska konferenca. Kar so predlagali Angleži, ni bilo dovolj Francozom, kar so predlagali Francozi, ni bilo dovolj Nemcem itd. Končno so se zedinili na Haag, kjer se je pričela konferenca dne 6. t. m. Z Youngovim načrtom niso vse države zadovoljne, ker so bile nekatere močno prikrajšane. Tako se mu upirajo Anglija, Jugoslavija, Grčija, Romunija itd. Pri otvoritvi je bilo navzočih okrog 500 delegatov in diplomatov. Konferenca ima nalog, da za vedno spravi reparacijsko vprašanje s sveta. Prvi dan je bil posvečen otvoritvi in izvolitvi finančnega, ki razpravlja o finančnem stanju reparacijskega problema, in političnega odbora, ki razpravlja o izpraznitvi Porenja in drugih političnih vprašanjih. Anglež je že na prvi seji grajal nekatere točke načrta, ki jih Anglija ne namerava sprejeti. Proti načrtu so se izjavili tudi zastopniki Romunije, Portugalske, Jugoslavije, Grčije itd., to so države, ki so na dobavah prikrajšane. Za sprejem Youngovega načrta v celoti, ker tvori baje nerazdružljivo celoto, pa sta se zavzemali Francija in Italija, ki nista prikrajšani. Angleški zakladni minister Snowden zahteva poseben pododbor, ki naj spremeni razdeljevalni ključ Youngovega načrta. Vsakemu osebnemu razgovoru s posameznimi delegati se je Snowden izognil s tem, da se je odpeljal z avtom na izlet. Položaj je zelo napet, ker namerava Snowden zapustiti konferenco, če se ne bodo upoštevali njegovi predlogi. V splošnem pa se išče izhod s kompromisom.

PODLISTEK

Svatovaclavske slavnosti v Pragi.

Začetkom meseca julija 1929 so se v Pragi vršile o priliki svetovaclavskega slavja orlovske svečanosti čehoslovaškega Orla. Udeležili so se jih tudi slovenski Orli z drugimi gosti iz Slovenije vred, skupaj kakih 1200 po številu. Spremljal jih je ljubljanski knezoškof dr. Jeglič. Tudi nekaj koroških Slovencev se je udeležilo tega zleta.

Peljali smo se čez Dunaj in Moravsko. Na ovenčanih obmejnih postajah nas je pričakovala godba z mnogobrojno množico, ki nas je burno pozdravljala. Naš odgovor na prijazni pozdrav je bila naša rezka narodna pesem. Nadvse prisrčen pa je bil sprejem v Velehradu, stolici sv. Metoda. Pri velehradski cerkvi nas je pričakovala dekanijska duhovščina in domači oo. jezuitje. Do solz smo bili ginjeni, ko je po končani deklamaciji po staroslovenskem običaju ponudilo deklet v narodni noši voditelju Orlov na lepo okrašenem krožniku kruh in sol ter kelihu podobno kupico vina, iz katere smo skupno pili bratovščino. Na Velehradu, kjer smo prenočevali, smo imeli drugo jutro tudi priliko prisostvovati staroslovenski sv. maši, ki se je darovala v kapelici sv. Cirila.

Vožnja je šla dalje proti Olomucu. Tu nas je na terasi pred mestno hišo slovesno sprejel in nagovoril mestni župan. Šli smo dalje k mavzoleju (grobišču),

Egipt. Nacionalistični in osamosvojitveni pokret v Egiptu je prisilil angleško vlado, da je pričela napram domorodnemu prebivalstvu močno popuščati. Domačinom neprijazni in postopanju vlade nasprotujoči višji komisar Egipta, lord Lloyd, je moral podati ostavko na svoj položaj. Že liberalna vlada je z njim težko izhajala, delavska pa bi sploh ne mogla več, četudi ni spremenila zunanje politike svoje predhodnice. Zadnji čas se je mudil v Londonu egiptski ministrski predsednik Mahmut paša, ki je predložil vladi materijalne pogoje Egipta. Dosežen je bil načrt bodočega dogovora, ki predvideva: 1. Da se angleške čete umaknejo iz notranjega Egipta v pas sueškega prekopa ob Sredozemskem in Rdečem morju. 2. Da se zopet vpostavi angleško-egiptsko solastništvo v Sudanu in da bodo tudi egiptске čete zasedle to ozemlje. 3. Da bo Anglija podpirala egiptski predlog za sprejem v Društvo narodov. 4. Da postane Društvo narodov ali haaško razsodišče merodajna instanca za tolmačenje te pogodbe. 5. Da izroči Anglija varstvo manjšin v Egiptu Društvu narodov. 6. Da sklene Anglija z Egiptom dolgoročno obrambno zvezo. 7. Da se od strani višji angleški komisarijat v Kairu in da obe državi imenujeta svoje poslanike. 8. Da se odstranijo angleška konzularna sodišča v Egiptu in da bodo razsojala mešana sodišča o onih sporih, pri katerih so udeleženi Angleži in Egipčani. — Vsak narod stremi za osamosvojitvijo — spor Kitajske z Rusijo — vsak narod se hoče v dobi parlamentarizma in demokracije vladati sam in odklanja varuštvo. Četudi je Angleška veliko popustila, se nje dohodek, vsaj se pri vsem tem gre samo za denar, ki ga ji daje Egipt, ne bo zmanjšal, pač pa bodo postali medsebojni stiki tem znosnejši.

DOMAČE NOVICE

Vera in narodnost. Lepe besede pišejo Nemci o narodnosti, maternem jeziku itd. Dragoceni srčni izlivi, ki se jim mi pridružujemo v našem ne zavidanja vrednem položaju. Želimo samo, da bi smeli veljati to tudi za nas in da bi se Nemci ne postavljali ravno na nasprotno stališče, kadar povdarjamo to mi, ubogi trpini na lastni zemlji. Kršč. soc. „K. Tagblatt“ pravi: „Mi smo katoliški in zato narodni. — Kar mi hočemo, je: Pomagati našim katoliškim bratom v inozemstvu, da si ohranijo vero in narodnost. (Naj bi raje nam pomagali, ki smo jim bliže, in ne nastavljali na slovenskem ozemlju nemške duhovnike, ki jim ni treba znati narodnega jezika!) Že naravno pravo daje vsakemu človeku in vsaki skupnosti pravico do uporabe maternega jezika in svojih običajev v cerkvi, šoli in društvu. Nikdar ne sme zatreti nacionalno in naravno temeljno pravo te narodne in kulturne najnižje zahteve manjšin. — Odpad od maternega jezika je odpad od narodnosti, pogosto tudi odpad od vere in običajev. (To žalostno ugotovitev je opazovati posebno pri nas.) Cerkev skrbi s splošnimi in posebnimi

ki so ga bratje Čehi na lepem vzvišenem prostoru ob robu mesta postavili v spomin jugoslovanskim vojakom, padlim v svetovni vojni. Tu je knezoškof dr. Jeglič daroval za padle vojake sv. mašo, med katero je slovenski moški zbor prepeval resne nagrobnice. Bili so navzoči tudi razni češki dostojanstveniki.

Na večer istega dne smo dospeli srečno v Prago. Toliko opevano mesto je brezdovmno eno najlepših mest v Evropi, zares „zlata Praha“. Omenimo naj samo veličatno stolnico sv. Vida na Hradčanih, ki je bila šele letos dograjena. V stranski ladji cerkve se nahaja kapelica sv. Vaclava, glavnega zaščitnika Češke, ki obhaja letos tisočletnico njegove mučeniške smrti na tako slovesen način. V tej kapelici počiva v priprosti, a okusni rakvi, pokriti s pozlačeno strehico, truplo sv. Vaclava. Stene so obložene s samimi dragocenimi kamni, z zlatom obrobljenimi. To je največje češkoslovaško narodne svetišče.

Orlovske svečanosti so bile le del te proslave, vendar nad vse sijajne. Nekaj izredno veličastnega je bil slavnostni sprevid Orlov in narodnih nošah in raznih katoliških organizacij, vmes kakih 30 godb, ki so 5. julija nad dve uri korakali po praznično okrašenih praških ulicah. Samo Orlov je bilo 30.000, vseh udeležencev v sprevidu kakih 40.000, v špalirju pa je stalo še ravno toliko ljudi, gostje in domačini, ki so neprestano vzklikali in pozdravljali nadebudno orlovsko mladino. Gotovo tudi Praga še kaj takega ni videla. To je bil naravnost zmagovit pohod čehoslovaškega Orla.

predpisi za potrebe jezikovnih manjšin. Pogane se mora poučevati v njihovem maternem jeziku.“ (Naši kršč. soc. igrajo dvolično vlogo. Zavzemajo se za pravice svojih manjšin, našemu jeziku pa nočejo pomagati do veljave in se v raznarodovanju niti malo ne razlikujejo od vsenemcev in soc. demokratov.)

Ameriški Slovenci za brate na Koroškem in v Primorju. Od 6. do 8. julija 1929 se je vršil na ameriških Brezjah prvi vsleslovenski katoliški shod, ki se je spomnil tudi manjšin. Tozadevna resolucija se glasi: „Ameriški Slovenci, zbrani na Vseslovenskem katoliškem shodu pri Mariji Pomagaj v Lemontu, sprejemajo naslednjo resolucijo: Slovenci v Ameriki živimo v popolnoma tuji deželi, med različnimi tujimi narodi, pa uživamo svobodo v polni meri. Naši bratje in sestre v zasednem ozemlju, v divni Primorski in solnčni Istri ob sinji Adriji in ljubljenski bratje in sestre v našem Korotanu, kjer je tekla zibel zgodovini našega naroda, pa so na svoji lastni zemlji v najsramotnejšem suženjstvu. Zato mi zbrani Slovenci na prvem Vseslovenskem katoliškem shodu v Ameriki z vsem ogorčenjem protestiramo proti tej neobprijateljici krivici in z zaupanjem prosimo Boga, ki je začetnik pravice, da podeli našim zaslužnim bratom skoro zlato svobodo, da bo Slovenec na svoji zemlji svoj gospod.“

O lužiških Srbih pišejo pariške „Posl. Novosti“: Najmanjši slovanski narod šteje zdaj samo do 200.000 duš. Še pred leti jih je bilo 250.000. Tako napreduje ponemčevanje, in se poznajo tudi izgube iz svetovne vojne. Po sklenjeni verzajski pogodbi so obsodili Nemci radi veleizdaje vse člane lužiškosrbskega narodnega odbora, ki je zmagovalce prosil za državno samostojnost ali vsaj za avtonomijo. Sicer so se za obsojence zavzeli Čehoslovaki. Na posredovanje dr. Beneša so bili predčasno izpuščeni. A ta dogodek je zagrenil ves nadaljni razvoj. Nemška republika se maščuje za to „predrznost“ in je Lužičanom odvzela tudi marsikatero pravico, katere so uživali pred vojno. Sicer širokogrudnejša Saksonska sledi v zadnjem času neblagemu pruskemu zgledu. Predvsem je seveda prepovedan slovanski jezik po državnih uradih. Po 400 srbskih vaseh delujejo samo nemške šole. Ustava sicer dovoljuje materin jezik v bogoslužju, a dejansko je to neizvedljivo. Srbski duhovniki morajo na Nemško, dočim prihajajo v srbske župnije Nemci. Istega zakrinkanega preganjanja se poslužuje vlada napram njej neudobnim učiteljem in uradnikom. Razen tega še vedno niso razveljavljeni srednjeveški zakoni, po katerih sme kupiti veleposestnik po uradno določeni ceni poljubno srbsko zemljišče. Na ta način je pred kratkim razlastil baron Ratenau vso nasebino Ljubaš. Če hoče Srb prodati svoje zemljišče, imajo nemški kupci prednost pred skrbskimi. Prej je imela Lužica 2 poslanca v saksonskem državnem zboru. Zdaj so lužiške vasi tako skrbno razdeljene med nemškimi okraji, da lastna manjšinska lista ne more doseči količ-

Če je bil ta sprevid silnega vtisa po svoji impozantnosti, pa je sprevid narodnih noš v nedeljo navrh nudil gledalcem pravi užitek. Ta raznolikost, ta pestrost, to bogastvo teh narodnih noš! Dolga vrsta moških na konjih, drugi peš. Ti krasni prizori ženitninskega in kmečkega značaja! Ta veselost, ki je vladala zlasti med Slovaki, ki so ukali, skakali in plesali grede; vse to na lahko popisati z besedo! Koliko pristnega narodnega življenja je bilo tu opazovati. V tem oziru smo pač Slovenci daleč za Čehi, zlasti pa za Slovaki. Tudi Nemci kaj takega ne zmorejo.

Zelo imponantna je bila 5. julija tudi telovadba na velikanskem Stadijonu zunaj mesta. Telovadilo je istočasno malo manj kot 5000 Orlov ter okoli 4000 Orlic. Res božanstvom je bil ta prizor, ko si gledal to ogromno število telovadcev in telovadkinj, izborno discipliniranih, kako so hipoma zablislile v solnčnih žirkih modre in bele srajce, sklonjene k tlom ali mahoma težale na tleh, podobne morski gladini, ali pa, ko se je v trenutku dvignil cel gozd rok v zrak. Tu si imel priliko občudovati moč discipline. Proste vaje so se vseskozi izvajale točno in brez napake v bučno ploskanje množice gledalcev na tribunah, ki je brojila dobrih 50.000 glav, med temi tudi predsednik republike Masaryk. V mednarodni tekmi so odnesli zmago Slovenci, devet Orlov, kar pač služi jugoslovanskemu Orlu v izredno čast.

V nedeljo 7. julija popoldne so se postavili v Stadijonu zlasti Slovaki in Moravci, ki so v pestrih

nika. Razen tega lahko občuduje potnik v Budašinu še en porazen dokaz nemške pravičnosti. Narodni odbor je naslovil priporočeno pismo Stresemannu osebno. Skliceval se je na to, da je branil Stresemann manjšinske pravice pred Društvom narodov. Prosil ga je, naj posreduje v smislu te svoje izjave za obvezen pouk lužiške srbščine po lužiških šolah. Pismo je bilo odprto in pozneje v istem ovitku vrnjeno s pošto poznako: „Na zahtevo naslova.“ — Na delih jih boste spoznali! In naj Nemci še tako kričijo v svet o svoji pravičnosti in kako vzorno so rešili manjšinsko vprašanje, kažejo dejstva ravno nasprotno: za se vse, drugim nič!

Tuce pri Radišah. (Izzivanje.) Skupina naših fantov je šla 21. julija na izprehod in pri povratku na vas zapela par narodnih pesmi. Nekateri so odšli potem v gostilno, trije pa so ostali še na vasi in zapeli „Nmaj čriez jizaro“. Neznani človek se jim je pridružil in pomagal peti, po pesmi pa izzivati: „Boga morate hvalliti, da ste tu na Koroškem in ne v Jugoslaviji.“ Naši fantje kot izobraženi ljudje so mu mirno pustili govoriti, četudi je izzival naprej: Vi spadate v Macedonijo! Slišale so se tudi psovke šuft, bindišar, vi ste psi, mi vas že poznamo itd. Pripomniti moramo, da omenjeni ni naš državljan, temveč jugoslovanski podanič. S tem je pokazal svojo visoko mestno kulturo. Prišlo je do neprijetnega spopada, katerega uspeh je bilo par bunk. Tučani si bodo te vročokrvneže dobro zapomnili. Sicer pravijo fantje, da ti gošpodje še lahko pridejo, vendar se morajo med nami obnašati bolj dostojno.

Vernberg. (Občinske volitve.) Pri občinskih volitvah 22. aprila 1928 so dobili socialdemokrati 446 glasov in 10 mandatov, gospodarska lista 300 glasov in 7 mandatov in Slovenci 233 glasov in 5 mandatov. Pri volitvi župana je postavila vsaka stranka svojega kandidata in socialdemokratska je dobila večino. Ena stran se je postavila na stališče, da je župan zakonito izvoljen, druga pa je trdila, da nima zakonite večine. Volilni red namreč pravi, da mora imeti župan večino odbornikov za seboj, kar pravi tudi zdrav razum, ker brez večine je vsako uspešno občinsko gospodarstvo izključeno. Meščanske stranke so nato prepredile volitev občinskih svetovalcev in prejšnji landbundovski župan Kuchling je vodil občinske posle naprej. Deželna volilna oblast se je pridružila mnenju meščanskih strank, da mora imeti župan večino odbornikov za seboj, četudi je pred leti razsodila ravno nasprotno, in razpisala nove občinske volitve, ki so se vršile 4. avgusta 1929. Združene meščanske stranke so dobile 543 glasov in 13 mandatov (pridobile en mandat) in socialdemokrati 372 glasov in 9 mandatov (izgubili en mandat). Če pogledamo številke glasov, vidimo, da so meščanske stranke pridobile samo 10 glasov in da je mogoče to, kar pravijo socialdemokrati, da je v tem času zaposlenih okrog 80 socialdemokratov izven občine, takozvani sezonski delav-

narodnih nošah uprizarjali narodne običaje, ženitnine in ples. To ti je bilo življenje, vriskanja, smeja in zabave! Tu smo imeli pač lepo priliko spoznati zlasti slovaški narod, njegov veseli in odkritosrčni značaj ter njegovo pristno narodno, še nepokvarjeno naravno življenje, neokušeno po moderni hiperkulturni.

Vpogled pa smo dobili pri teh slavnostih tudi v versko življenje čehoslovaškega naroda, ki se je zadnja leta čudovito dvignilo. Verski boji z prezgodnjim narodno cerkvijsko in svobodomiselnostjo so pač versko zavest le ukrepili in poživili. Občudovali smo zlasti cerkveno ljudsko petje. Nekaj neizrekljivo lepega je to bilo, ko je 5. julija pred slavnostnim sprevedom med pontifikalno mašo na trgu sv. Jurija iz tisočih in tisočih grl enoglasno s silnim zvokom donela mašna pesem. Kdaj se bomo koroški Slovenci povzpeli do tega in spoznali pomen in lepoto ljudskega petja?

Orlovski zlet ob priliki svetovaclavskih svečanosti v Pragi pa pomeni tudi nekako občno slavje vsega katoliškega sveta. Poleg Slovanov so bili, razen Italijanov, zastopani vsi katoliški kardinali. Svetovaclavske slavnosti začetkom julija bodo zato brez dvoma dvignile versko zavest, zlasti pa navdušenje za katoliško orlovsko organizacijo ne samo na Českoslovaškem, temveč po vsem katoliškem svetu. In mogoče tudi koroški Slovenci ne bomo zadnji v vrsti onih, za katere ti lepi dnevi pomenijo začetek toplega, vseživljajočega solnca, ki posveti v temo njihovega narodnega in verskega življenja.

ci. Meščanske stranke imajo s 13 mandati večino v občini in bodo postavile župana. Volilni boj je bil izredno oster. Socialdemokrati so priredili veliko število shodov z raznimi govorniki, meščanske stranke pa so pošiljale na te shode svoje protigovornike. Naravnost oduren pa je bil volilni boj socialdemokratskega tiska. Čudi se, kako je moglo priti do skupne meščanske liste, do sporazuma med strankami, ki so se prej obmetavale z blatom. G. Janu Vosperniku daje priimke, ki so lastni samo socialdemokratu, kakor jugoslovanski iredentist, stari intrigant (spletkar), vodja iredentistov, kverulant (nadležen pritožnik), poglavar iredentistov, jugoslovanski agitator itd., ostale pa bindišarske pangermane, psajnarje itd. Malo verjetno je, da bi mogel tak način volilnega boja prinesiti kaj uspeha. In meščanske stranke so tudi res pridobile nekaj glasov in en mandat.

Šteben v Podjuni. (Značilno.) V primeri s prejšnjimi leti so se pri nas in v okolici zelo pomnožili požari. Razmere so zato nujno zahtevale, da si tukajšnje požarne brambe gasilne priprave tako uredijo, da bodo mogle hitro in uspešno stopiti v akcijo. To potrebo je v prvi vrsti čutilo vodstvo malovaške požarne brambe, ki je sklenilo, da postavi v Štebnu majhno kolibo za gasilno orodje. Izbralo si je zato primeren prostor in brez vsakega dovoljenja vaščanov in občine pričelo staviti gasilno uto. Prostor, ki si ga je izbralo vodstvo, pa se neobhodno potrebuje za regulacijo Globaškega potoka, in zato se je večina vaščanov uprla in proti temu protestirala. Na ta protest se je sešla na licu mesta komisija, ki bo zadevo rešila. Zanimivo pa je, da gotovi ljudje pretijo vaščanom, ki so stvari nasprotovali, z zelo nevarnimi grožnjami. Temu se pridružujejo nesmiselne laži in obrekovanja. V interesu namena, ki

Steckenpferd-Lilienmilchseife:

Skriven vonj, snežnata pena in neprekosljliva milota so znaki tega idealnega mila za gojitev polti. 54

ga imajo požarne brambe, je, da skuša malovaška požarna bramba zatreti in preprečiti to rovarjenje. Lahko se pripeti, da ta ali ona izmed groženj slučajno lahko postane dejstvo. In tedaj bo hote ali nehote padla krivda na te ljudi. Vsaj vaščanom so dobro znani ti hujskači.

Št. Janž v Rožu. (Požar.) Dne 5. avgusta ob 6. uri popoldne se je vnelo poslopje pri pd. Lipiju in takoj nato tudi blizu stoječa poslopja. Požarne brambe, četudi jih je bilo 13, so imele dosti opraviti, da so obvarovale bližnja poslopja. Ogenj je povzročil osemletni fant, ki si je igral z vžigalicami. Škoda je velikanska in se ceni na 1 milijardo kron. Posestniki pa so zavarovani vsi skupaj samo za 30.000 S. Pogoreli so 4 posestniki z vsem, kar so imeli premičnega in nepremičnega. Pri Botežarju, kjer so ravno pred tednom dobili nov motor in nove stroje, ki so bili še nezavarovani, so prišli ob vse. Istotako je ostalo golo zidovje pri Lipiju. Ukančarju in Slamnjaku. Starši, pazite na svoje otroke, da ne dobe v roke nikdar vžigalic! Pogorelci so usmiljenja vredni. Usmilite se jih in jim darujte, kar morete pogrešati: obleko, orodje, krmno, žito itd.

Kratke koroške novice. Celovec: Stavka v tiskarni „Carinthia“ se je ponesrečila. Vsi, ki kmalu po 1. avgustu niso prišli na delo nazaj, baje je prišel samo en mlajši stavec, so odpuščeni. Vendar jih tiskarna še sprejema, dokler bo za nje kaj dela. Tiskarna je dobila z drugih krajev nadomestilo. — 5. t. m. so zabeležili na Koroškem 1540 podpiranih brezposelnih. — Pretekli teden je prišel v Celovec Zoo-cirkus A. Fischer, ki je pričel 7. t. m. s predstavami. Predvajanja, posebno dresure (vežbe) živali so na višku. Izredno ugaja slon „Jenny“, ki zna marsikatero umetnost. Cirkus se s takšnim programom povsod lahko pokaže. — Ostali kraji: V Beljaku je priležnica Melcher polila delavca Unterlugauerja z oliem in bencinom in ga zažgala. Unterlugauer, beliaški policiji dobro znana oseba, je na posledicah umrl. — Angela Dovjak v Borovljah se je zastrupila s strdnim žganjem. Nezavestno so prepeljali v bolnišnico, kjer je na posledicah zastrupljenja umrla. — Čez Humberški most je skočil v Dravo in utonil Franc Mihelič, da bi mu ne bilo treba podpirati svojih 5 nezakonskih otrok. Res se jih je iznebil. — V Porečah se je nastanil angleški

general Peck. Pred plebiscitom se je postavil popolnoma na nemško stran in Slovenci se ga le neradi spominjajo.

ZADRUŽNI VESTNIK

Naše gospodarstvo in zadrugištvo.

Vso to veliko nalogo, to važno opravilo pa bi lahko izvrševale naše zadruge, posebno Gospodarska zadruga v Sinči vasi. Na ta način bi si lahko pridobila splošno zaupanje med ljudstvom, ki bi uvidelo, da jim hoče zadruga res nekaj nuditi in da jim je neobhodno potrebna.

Drugo velevažno in perečo vprašanje je: Kaj je z našo živinorejo?

Dasi postaja svet vsak dan bolj napreden in se vedno bolj izpopolnjuje, moremo trditi, da pri živinoreji naš kmet, naš živinorejec ne pozna napredka in daleko zaostaja.

Če pogledamo našo živino, lahko trdimo, da na slovenskem Koroškem nimamo 25% goveje živine, ki bi bila podobna živini naprednega živinorejca. Dandanes pa je glavni vir dohodkov umna živinoreja. Mnogo je kmetov, ki imajo v primeri s krmno par glav živine preveč, mnogi celo pravijo, da imam le slame dovolj, pa bom lahko imel toliko goved, a ne pomislijo, da slama ni krma, temveč le dobro nastilja. Ako bi bil umen živinorejec, bi odprodal par glav, ostalim pa pokladal boljšo krmno, ki bi pripomogla, da bi krave molznice dajale več mleka, plemenska živina bi se lahko dobro redila, mesarice pa bi zadovoljile kmeta in mesarja in uspeh bi bil gotov.

Temu se da odpomoči na podlagi zadrugištva. Treba je le zainteresirati živinorejce, da se organizirajo v živinorejskih zadrukah, ki bi lahko dobivale od izkušenih umnih in naprednih živinorejcev v drugih krajih koristne nasvete, ki bi jih potem nudile svojim članom. Oskrbele bi jim zadruge dobre predavatelje, ki bi na sestankih podučevali živinorejce.

Posebna naloga teh zadrug bi bila, da bi kmetom dobivale potrebna narurna in umetna krmila, vodile rodovnike, ki bi služili predvsem temu, da bi se za plemo izbirala res dobra in zdrava živina, slaba, manj vredna pa bi se pripravila za prodajo (pitanje). Predvsem pa bi živinorejec, ki bi imel svojo živino vpisano v rodovnik, imel jako veliko prednost pri prodaji, ker bi lahko dokazal, da je živina dobra in zdrava, posebno če bi jo prodal kot plemensko. Nadalje bi bila naloga zadruge, dajati članom točna navodila glede ureditve modernih hlevov, kar je posebne važnosti pri umni živinoreji.

Vso to delo pa morejo izvrševati edinole živinorejske zadruge, ki naj bi se ustanovile, ali pa speče obnovile.

Pregledali smo zdaj glavne točke našega gospodarstva, in uvideli smo, da se je res treba oprijeti dela. To pa se more zgoditi le, če se vsi oni, ki imajo smisel za zadrugištvo, za napredek našega gospodarstva, ter vsi kmetje in vsi živinorejci združijo v eno misel, da se hočejo organizirati v naših zadrukah.

Ne dajmo čakati še slabših časov in ne stojimo ob strani, ko izkorišča tujec naše ljudstvo, temveč vzemimo v roke plug naše trdne volje in pričnimo orati našo ledino na zadrugiškem polju!

Komur je volja pomagati pri tem delu, ki zahteva čas, naj se pridruži naši misli, naši akciji. Zbrati se hočemo vsi oni, ki čutimo to potrebo, in to je vsak Slovenec, enkrat na primernem kraju, da se pogovorimo in da položimo temelj našemu delu, ki naj bo naša rešitev.

Zato se naprošajo vsi absolventi vseh gospodarskih in zadrugiških šol in vsi somišljeniki zadrugiškega gibanja, da priglase svoje naslove po dopisnici in zraven na kratko svoje mnenje na Lojze Čebul, Globasnica.

GOSPODARSKI VESTNIK

„Ljubljana v jeseni“

kulturna in gospodarska razstava Ljubljanskega velesejma, se vrši od 31. avgusta do 9. septembra t. l.

Ko orumeni listje divnih kostanjevih nasadov, ki obkrožajo sejmišče, si nadene Ljubljanski veseljem zopet praznično obleko in otvori na široko svoja vrata, da pokaže desetisočim obiskovalcem iz vseh krajev bogato založeno in pestro kulturno in

gospodarsko razstavo „Ljubljana v jeseni“. Dnevi te prireditve so dnevi veselja in ponosa za vsakogar.

Razstava bo obsegala: I. Kmetijski oddelek. 1. Mlekarski sejem obsega razstavo in prodajo sira, masla in drugih mlečnih izdelkov, namenjen je pa tudi propagandi za mlekopitje. 2. Vinski sejem nudi razstavo in prodajo namiznega in buteljčnega vina poznanih štajerskih in dolenskih vinskih gor. Vina se točijo za pokušnjo v kozarčkih. Kupčije na debelo se lahko sklepajo na licu mesta. 3. Sejem za med. Čebelarji razstavijo svoj letošnji pridelek. — II. Vrtnarska razstava. Razstavljeno cvetje in zelenje je obiskovalcem naprodaj. — III. Razstava zoo je letos prirejena v posebno širokem obsegu. Razstava zoo je plod stotin požrtvovalnih in pridnih rok in prikazuje skoraj popolno celo favno Slovenije. V ličnih kletkah bodo obiskovalce razveselili ptiči pevci, vidijo se male in velike ujede, ribe naših sladkih voda, amfibije, reptilije, mali sesavci (glodavci, kune), posebni oddelki so namenjeni eksotičnim pticam, srnam, jelenom, gamsom, volku, lisicam, jazbecem, vidram, divjim mačkam, zajcem in medvedu. — IV. Zadržna razstava. Slovensko združne zveze, ki so članice glavnega združnega saveza, prirede sporazumno ob tej priliki na veselejmu razstavo, ki naj tvori začetek združnih razstav in seznaniti zlasti udeležence s slovenskim združništvom ter prikaže važnost in pomen združništva. Razstava je gotovo ena najbolj zanimivih prireditiv „Ljubljane v jeseni“. — V. Razstava pohištva in stanovanjske opreme. Najraznovrstnejše pohištvo, preproge, svetiljke, zavese, opreme za kopalnice itd. nudijo gospodinjam čarobno sliko moderno opremljenega stanovanja in domačnosti. Tej razstavi je priključena tudi razstava slovenske upodabljače umetnosti. — VI. Higijenska razstava je razdeljena v šest oddelkov: 1. Splošna higijena, 2. osebna higijena, 3. socialna higijena, 4. obrtna higijena, 5. plemenska higijena, 6. šolska higijena. — VII. Razstava domače obrti nudi pestro sliko domačih obrtnih izdelkov. Poleg najrazličnejših vrst čipk se vidijo slamniki in cekarji, delo domačih rok. Ribničani razstavljajo in prodajajo svojo suho robo in lončarske izdelke, Belokranjci tko platno in svilo, razni volneni izdelki zaokrožajo celotno sliko. — VIII. Razstava kmetijskih strojev in orodja nudi kmetovalcem najboljši pregled modernih pripomočkov za lažje obdelovanje grude. Razni stroji so v obratu, tako da se interesenti lahko prepričajo o njih delazmožnosti in sestavi. — IX. Razstava industrijskih in obrtnih izdelkov obsega kemično industrijo, strojno industrijo, izdelke iz železa in jekla, tehnične, orodje, automobile, vozove, glasbila, pletenine, kožuhovino, klobuke, perilo, vezanine, usnjarske izdelke, kosmetiko, tehnične in kemične novosti in radio. — X. Zabavišče. Vinski in jestvinski oddelek velesajma ne nudi na pokušnjo samo izbranih vin in jestvin živilskih obratov, marveč je pretvorjen v pravcati „Mali Prater“, zabavišče za staro i mlado, kjer se vrte razni vrtiljaki, zabavajo te streljšča, avtodromi in hipodromi, svojo moč in spretnost lahko preizkušaj na topovih in metanju obročev, za mal denar si ogledaš Liliputance, ljudi, ki niso večji od 1 m, deklico z Marsa, zamorce, variete, zrcalno palačo, iz katere ne najdeš izhoda, itd. — XI. Nagradno tekmovanje slovenskih harmonikarjev se bo vršilo v nedeljo 8. septembra. Zopet bo nastopilo veliko fantov-harmonikarjev, med katerimi je nekaj pravih umetnikov. Najboljši bodo nagrajeni z lepimi nagradami in diplomami.

Tujski promet v Avstriji.

Tujski promet je postal za Avstrijo velikega pomena. Nek časnik sodi, da se naj ne govori o žetvi, marveč o tujskem prometu. To je seve v tem utemeljeno, da o tujskem prometu pišejo časniki in govorijo mesta malo preveč. Najvažnejše je naše polje, potem šele pride vse drugo. Tujski promet pa je raditega postal toliko pomena, ker ima zdaj po postavi vsak učenec že svoj dopust, vsak uradnik, vsi nastavljeni. Ljudje ne marajo tiste tedne ostati doma in iščejo na deželi kraja, kjer bi se živelo na prostem in ne predrago. Tako se polnijo naše doline in vasi s tujci-domačini. Dobičkanosni promet pa je s tistimi tujci, ki prihajajo iz velemedsta, ali iz drugih držav. — Pravi tujski promet je letos očividno slabši nego lani. Prvo polletje letos je bilo v dunajskih hotelih

sicer za 4000 več ljudi nego lani, ali pravih tujcev iz inozemstva je bilo 4000 manj. Torej jih je bilo iz avstrijskih dežel 8000 več. V raznih letoviščih je sicer 90% lanskega števila, mesto desetih jih je le devet. To bi ne bilo prehadu. Ali teh 90% prikrajšava svoje bivanje tako, da so letovišča morebiti kar za 50% prazna. Potem pa vse planinske dežele poročajo o izredno živem avtoprometu. Skozi Inomost ali Solnograd se pelje marsikateri dan kar po 4000 avtomobilov, tako da se more reči: ljudje, ki so se sicer mudili po letoviščih, se zdaj z avtomobili vozijo po prašnih cestah. — Največ tujcev prihaja k nam iz Nemčije, morebiti 65%. Letos prihaja nekaj manj Nemcev, ker pač tudi tam gospodarstvo trpi, morebiti tudi radi padajočih žitnih cen. V taki dobi izgublajo ne samo kmetje, marveč tudi žitni prekupci, mlinarji, trgovci. Amerikancev v Evropo prihaja vsako leto 4—500.000, 4000 na Tirolsko in na Dunaj. Bogate Združene države pa so letos občinstvo svarile, češ, da bi bilo za bogato Ameriko nezno, vsako leto dajati za počitniška potovanja 800 milijonov dolarjev. — Pred par leti še je veljala Avstrija kot najcenejša država v Evropi. Medtem so se cene zvišale; najbolj se tujec pritožuje radi raznih doklad, ki jih mora plačevati poleg napovedane cene.

Beljaške tržne cene. Beli ohrovt 30, rdeče zelje 50, kapus 60, cvetača 160, koleraba komad 10, korenje 60, pesa 80, kumare 40, solata 20, grah 100, fižol 40, čebula 60, buče 40, krompir 24, zgodnja jabolka 80 g, česen 1,80, paradizniki 1,20, špinača 1, hren 3,60, namizne hruške 2,40, grozdje 3,20, goveje meso 3,40, telečje 4, svinjsko 4, prekajeno 4,80, marelice 2, breskve 2,80, češplji 2, jagode 2, borovnice 0,50, sladka smetana 4, kisla 2,40, čajno maslo 6,60, skuta 1,60, strd 6 S, malinje 80, ribez 80, mleko 42, kruh 70, žemlja 7, jajce 20 g.

Borza. Dunaj, 12. VIII. 1929. Dinar 0,1245; nemška marka 1,6850; lira 0,3717; dolar 7,0575; franc. frank 0,2776; češka krona 0,2095; švic. frank 1,3625.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Pri preiskavi na gradu Waxenburg, lastnini kneza Starhemberga, se je na podlagi zadnje zaplembe pošiljatve municije našlo 39 pušk, 4 pištole, 1340 komadov municije, velike množine opreme, kakor steklenice, nahrbtniki, poljske kuhinje itd. Proti Starhembergu in sodrugom se je napravila ovadba radi prestopka orožnega patenta. Zelo milo postopanje! — Pri Klosterneuburgu je napel neki Franc Neumayer preko ceste žico in jo zvezal z električnim vodom z jakim tokom, da bi se iznebil svojega brata, ki je zahteval svoj del iz hiše in šel ravno ta večer k svoji nevesti. Jaki električni tok je usmrtil 3 osebe. Pogreba se je udeležilo 10.000 ljudi. Sokrivde sta osumljeni mati in sestra in je moralo priti na vas 20 orožnikov, da ljudstvo teh dveh ni samo sodilo, linčalo. Morilec je priznal in sedi v preiskovalnem zaporu. — V Gradcu je bilo zaplenjenih 300 čelad, ki so bile namenjene za Heimwehr. — Prebivalstvo Dunaja je sestajalo lani iz 1.745.426 Nemcev, 81.344 Čehoslovakov, 4856 Poljakov, 1493 Slovencev, 1839 Hrvatov, 10.922 Madžarov in 2424 Židov. — Dunaj je lani pojedel, oziroma uvozilo se je: 103.524.000 komadov jajc, 2.863.452 hektolitrov mleka, 916.927 svinj, 161.018 goved, 121.328 telet in 41.912 konj. — Nemčija: Začetkom tega meseca so zborovali v Nürnbergu Hitlerjevci, narodni socialisti. Zbralo se jih je okrog 100.000. Prišlo pa je tudi do pretepa, pri katerem je bilo 12 ranjenih in komunistični prostori opustošeni. Ena oseba je bila po nesreči ustreljena. — Zepelin namerava graditi 4 nove zrakoplove, ki bodo večji in hitrejši kakor sedanji. Imeli bodo po 8 motorjev ter bodo rabili za prekoceanski polet 12 ur manj. Pretekli teden je „Grof Zepelin“ zopet zapustil Ameriko in pristal v Friedrichshafnu. Od tam bo poletel na Tokio. — Ostale države: Čudno, da pade požar v mornariškem arzenalu in skladišču smodnika v Toulouse na Francoskem ravno na „rdeči dan“. O straži pri municijskem skladišču ni nobenega sledu. 8 močnih eksplozij je nastalo, ki so pognale vse v zrak. Mnogo ljudi je bilo ranjenih od drobcev granat in druge municije.

Dan nato je pogorelo pristaniško skladišče v Napolju v Italiji. Isti dan so se vneli v rudniku Escarbell pri Lensu plini, porušili rov in zasuli 160 delavcev. Izvlekli so 60 mrtvih in 100 ranjenih. Še v drugem rudniku je nastala eksplozija premogovnega prahu: 8 delavcev je ubitih, mnogo pa ranjenih. — V Združenih državah plačuje vsak državljan poprečno 9,6% od svojih dohodkov davkov, v Italiji 17,5, v Belgiji 23,1, v Nemčiji 24, na Angleškem 25,5, na Francoskem 31,4, v Avstriji pa 29,3%. Skoraj ena tretjina zaslužka gre za davke. Na ta način mora ostati ljudstvo ubožno. — Bolcanski župan je izdal odlok, s katerim se v bolcanske ljudske šole vpeljuje italijanščina kot izključen učni jezik. Tudi vsi razglasi, objave, lepaki in vsi javni napisi morajo biti sestavljeni v italijanščini. — 4. t. m. sta trčila v Belgiji skupaj 2 izletniška parnika. Eden se je razklal takoj na dvoje in potegnil s seboj okrog 30 potnikov, ki so utonili. — Delavci premogovnika Helena v Lupeniju na Romunskem so pričeli stavkati.

Kako daleč so stariši odgovorni za škodo, ki jo napravi otrok? Dne 24. novembra l. 1924 so se igrali fantje pred občinsko hišo v vast Ringelsdorf. Pri tej priložnosti je 12letni Medlič zadel tovariša Fellingera v oko, ko sta streljala z lokom in pušicami. Fellingier je vsled tega prišel ob oko. Fellingierjev oče je kaj kot zastopnik svojega fanta tožil Medličevega očeta za odškodnino v znesku 5000 S. Sodišče je Medliča obsodilo na 4000 S in pravdne stroške. Medlič je vložil priziv na deželno sodišče, ki je prvo sodbo potrdilo. Nato je Medličev zastopnik vložil na najvišje sodišče revizijsko zahtevo; v tej zahtevi je zastopnik izvajal, da slučajni dogodek še ne more opravičevati očitka, da bi bili Medličevi starši vzgojo svojega fanta popolnoma zanemarjali. Za nesrečni slučaj pa ne morejo biti odgovorni starši. Najvišje sodišče je ta razlog pripoznalo in izjavilo, da so starši dolžni otroke nadzorovati primerno starosti in lastnostim otroka in kakor se pač sme v danih razmerah pričakovati. Slučaj, ki se je dogodil, ne opravičuje očitka, da bi bili starši vzgojo fanta popolnoma zanemarjali in da bi bili morali fanta posebno strogo nadzorovati. Pri razmerah, kakršne so med kmētji, se ne more šteti staršem v zlo, če fanta ne nadzorujejo neprenehoma. Zdi se nam, da bi to, kar je povedalo najvišje sodišče, morali uvideti poprej že sodniki nižjih inštanc, in da bi ne bilo treba s takimi priprostimi slučajmi obremenjevati vseh inštanc skozi dolga leta in napravljati ljudem k žalosti še nepotrebnih stroškov.

Sprejemem takoj v službo 2 zanesljiva moška za **prevažanje in raznašanje kruha**

Predstaviti se je pri:

FRANC KROPIVNIK,
parna pekarna v Borovljah.

Takoj sprejemem

pekarskega vajenca
iz poštene hiše in s primerno izobrazbo.

Franc Kropivnik, parna pekarna v Borovljah.

HALO!

VABILO

na veseloigro

Ubogi samci.

Komedija v treh dejanjih,

ki jo uprizori Izobraževalno društvo v Vogrčah prvič med Slovenci na Koroškem na „žegnanje“

v nedeljo, dne 25. avgusta 1929
ob 3. uri pop. pri škofu v Vogrčah.

Kdor se želi od srca nasmejati za celo leto naj ne zamudi naše prireditve!

Prav pristrčno vabimo od blizu in daleč, posebno Slovence severno Drave, katerim igra že nekoliko znana. ODBOR.